

آزمون های هوش

www.ketab.ir

فرزانه مکنونی

عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان

✓ سرشناسه : مکوندی، فرزانه، ۱۳۴۵ -

✓ عنوان و نام پدیدآورنده : آزمون های هوش / فرزانه مکوندی

✓ مشخصات نشر: البرز کرج، انتشارات ملرد ۱۴۰۰

✓ مشخصات ظاهری : ۲۱۴ ص.

✓ شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۹۱-۳۸۷-۴ ISBN:

✓ وضعیت فهرست نویسی : فیپا یادداشت : ۸۴۶۰۶۱۹

✓ موضوع : آزمون های هوش - هوش

✓ موضوع : Intellect- Intelligence tests

✓ رده بندی دیویی : ۱۵۳/۹۳

✓ رده بندی کنگره : BF ۳/۴۳۱

✓ شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۶۰۷۱۳

➤ نام کتاب : آزمون های هوش

➤ مؤلف : فرزانه مکوندی - عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان

➤ ویراستار : خانم دکتر راضیه نسبی

➤ نام نشر : ملرد مدیر نشر : مهدی اسدی ملردی ۰۹۱۲۵۶۴۸۸۰۲

➤ شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۹۱-۳۸۷-۴ ISBN

➤ نوبت چاپ : اول ۱۴۰۰

➤ شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

➤ قیمت : ۷۰۰۰۰ تومان

➤ صحافی : موسسه فرهنگی هنری روزنه روحیم ۰۲۶۳۲۵۶۷۵۶۷

➤ آدرس انتشارات : البرز، کرج، بلوار ذوب آهن، خیابان ایستگاه اول یا شهید چمران،

پلاک ۴۲ ۰۹۱۲۵۶۴۸۸۰۲

ISBN: 978-600-491-387-4

حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که از عنایات خاص خود هستی‌مان بخشیده و به راه دانش راهنمایی‌مان کرد و به هم نشینی رهروان علم مفتخرمان نمود، خدای را شاکرم که پس از تلاش و کوشش و اصلاحات متعدد توانستم این مجموعه را که شامل آزمون‌های هوش است، جمع‌آوری کرده، تا دانشجویان عزیز بتوانند از آن به عنوان منبعی معتبر و نسبتاً کامل بهره ببرند.

این مجموعه با زبانی ساده و روان تالیف شده و مورد استفاده دانشجویان رشته روانشناسی و مشاوره و کسانی است که تمایل دارند در زمینه آزمون‌های هوش مطالب مفیدی را فراگیرند.

با وجود مساعی فراوان در نگارش کتاب حاضر، طبیعی است این تلاش با کم و کاستی‌هایی همراه باشد که امید است نقاط قوت آن مورد استقبال و توجه استادان، دانش‌پژوهان و روانشناسان قرار گیرد.

با احترام

فرزانه مکوندی، تابستان ۱۴۰۰

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱		پیشگفتار
۹		مقدمه
۱۱		فصل اول / سوابق تاریخی
۱۱		آزمون‌های هوش
۱۲		سابقه تاریخی آزمون‌های هوش
۱۳		سرفرستیس گالتون
۱۵		جیمز مک کین کتل
۱۷		شکل‌گیری آزمون هوش بینه : سیمون
۲۱		ادامه تحولات آزمون‌های هوش
۲۲		جنگ جهانی اول
۲۵		فصل دوم / هوش وعوامل موثر بر آن
۲۶		مفهوم هوش
۲۷		تعاریف مختلف هوش
۳۰		بهره‌هوشی (IQ)
۳۳		عوامل موثر بر هوش
۳۳		الف) عوامل زیستی
۳۴		ب) تفاوت‌های جنسی و هوش
۳۵		د) عوامل اجتماعی- فرهنگی
۳۷		د) طبیعت و تربیت
۳۹		فصل سوم / نظریه‌های هوش
۴۰		نظریه‌های مربوط به هوش
۴۲		الف - نظریه‌های عاملی هوش
۴۳		نظریه دو عاملی اسپیرمن
۴۳		نظریه چند عاملی ترستون
۴۵		نظریه سه بعدی گیلفورد
۴۷		نظریه سه سطحی استرنبرگ
۴۸		نظریه ورتون
۴۹		نظریه هوش چندگانه گاردنر
۵۳		نظریه کتل و هوش سیال و مبتلیور
۵۴		ب- نظریه‌های فرایند مدارهوش
۵۵		نظریه شناختی بیازد درباره هوش
۵۶		نظریه بازنمایی بروئر
۵۶		بازنمایی تعاملی (تواند تا ۱ سال)

۵۷		بازنمایی تصویری (۱ تا ۶ سال)
۵۷		بازنمایی تمادی (۷ سالگی به بعد)
۵۹		فصل چهارم / آزمون‌های گروهی هوش
۶۰		آزمون‌های هوش
۶۱		طبقه‌بندی آزمون‌های هوش
۶۱		۱- از نظر نوع پاسخ
۶۲		۲- از نظر مراحل زندگی
۶۲		۳- از نظر روش اجرا
۶۲		۴- از نظر زمانی
۶۲		۵- از نظر استفاده از کلام
۶۲		۶- از نظر حوزه وسعت اندازه گیری
۶۲		جایگاه آزمون‌های گروهی هوش
۶۳		مزایای آزمون‌های گروهی
۶۴		محدودیت‌های آزمون‌های گروهی
۶۴		آزمون‌های گروهی ارتش آمریکا
۶۵		آزمون گروهی ارتش آمریکا: مقیاس A (آلفا)
۶۷		آزمون گروهی ارتش آمریکا: مقیاس B (بتا)
۶۹		آزمون ماتریسهای بسته ریون
۶۹		۱- آزمون ریون کودکان ۵ الی ۱۰ ساله
۷۰		راهنمای اجرای آزمون ریون کودکان
۷۲		برخی از نکاتی که باید هنگام اجرای آزمون‌های هوش مورد توجه آزمون‌گزار گیرد
۷۵		۲ آزمون ریون استاندارد (مبانی)
۷۵		ویژه نوجوانان ۹ الی ۱۸ ساله
۷۶		روش اجرا
۷۷		۳ آزمون ریون پیشرفته
۷۷		ویژه افراد دیپلم به بالا
۷۸		روش اجرا
۸۲		آزمون‌های هوشی آر. بی. کتل
۸۲		«آزمون تابسته به فرهنگ»
۸۲		مقیاس ۱. آزمون کتل
۸۴		روش اجرا
۸۵		اجرای خرده آزمون اول (جانشین سازی)
۸۶		اجرای خرده آزمون دوم (طبقه بندی)
۸۸		اجرای خرده آزمون سوم (مازها)
۸۸		اجرای خرده آزمون چهارم (تداعی اسمی - اشیاء)
۸۹		اجرای خرده آزمون پنجم (اجرای دستورات)
۹۰		اجرای خرده آزمون ششم (تفاسی‌های غیرعادی)
۹۱		اجرای خرده آزمون هفتم (معمایها)

۹۱	اجرای خرده آزمون هشتم (تشابهات)
۹۱	نمره گذاری
۹۵	آزمون های هوشی آر. پی. کتل
۹۵	«آزمون نایسته به فرهنگ»
۹۵	مقیاس ۲- فرم های A و B
۹۶	روش اجرا
۱۰۳	نحوه نمره گذاری
۱۰۳	درجه بندی
۱۰۴	جدول ضرایب هوشی
۱۰۵	آزمون هوش کتل
۱۰۵	«آزمون نایسته به فرهنگ»
۱۰۵	مقیاس ۳ (برای سطوح بالاتر از دیپلم)
۱۰۶	روش اجرا
۱۰۷	توضیح مثال های آزمون های فرعی
۱۰۷	۱- آزمون فرعی اول: سری ها
۱۰۷	۲- آزمون فرعی دوم: طبقه بندی ها
۱۰۸	۳- آزمون فرعی سوم: ماتریس ها
۱۰۸	۴- آزمون های فرعی چهارم: شرایط
۱۱۱	آزمون هوش ترندایک
۱۱۲	روش اجرای آزمون
۱۱۳	روش نمره گذاری
۱۱۴	آزمون استعداد عمومی DAT
۱۱۵	محتوا و روش اجرا
۱۱۷	نمره گذاری
۱۱۸	آزمون مورانیک ریل
۱۱۸	دستورات مفدماتی
۱۱۹	دستور کار
۱۲۰	نمره گذاری
۱۲۲	آزمون هوش منطقی لاهی
۱۲۵	آزمون هوش غیر کلامی یوناردل
۱۲۶	روش اجرا
۱۲۷	نمره گذاری
۱۳۰	اعتبار و روایی پرسشنامه
۱۳۰	پرسشنامه هوش هیجانی بار آن
۱۳۲	اعتبار و روایی
۱۳۳	نمره گذاری و تفسیر نمرات
۱۳۵	فصل پنجم / آزمون های انفرادی هوش
۱۳۶	جایگاه آزمون های انفرادی هوش

۱۳۶	مزایای آزمون‌های انفرادی هوش
۱۳۷	محدودیت‌های آزمون‌های انفرادی
۱۳۸	آزمون هوش بینه - سیمون
۱۳۹	روش اجرا
۱۴۱	آزمون استفورد - بینه
۱۴۲	محتوا و روش نمره‌گذاری آخرین مقیاس استفورد - بینه
۱۴۵	آزمون‌های شیر خوارگی
۱۴۵	الف - مقیاس‌های تحولی گزل
۱۴۶	ب - مقیاس‌های تحول شیرخوارگی بیلی
۱۴۸	آزمون‌های شارلوت بوهرلر برای کودکان خردسال
۱۴۹	آزمون‌های هوش وکسلر
۱۵۰	مقیاس‌های هوش کلامی
۱۵۲	مقیاس‌های هوش عملی
۱۵۵	روش نمره‌گذاری
۱۵۵	۲- آزمون وکسلر کودکان
۱۵۷	روش نمره‌گذاری
۱۵۸	۳- آزمون وکسلر برای کودکان پیش‌آموزشگاهی (WPPSI-R)
۱۵۸	سنین ۴ تا ۶،۵ سالگی
۱۶۰	روش نمره‌گذاری آزمون
۱۶۰	الف - محاسن مقیاس‌های وکسلر
۱۶۱	ب - محدودیت‌های مقیاس‌های وکسلر
۱۶۱	آزمون مکعب‌های جویی گئس
۱۶۱	برای اندازه‌گیری هوش عملی کودکان ۱۵ تا ۱۷ ساله
۱۶۲	ساخت و روش اجرا
۱۶۶	نمره‌گذاری
۱۶۷	درجه‌بندی
۱۶۷	ضریب هوش
۱۶۹	آزمون هوش غیرکلامی
۱۶۹	مقیاس مارهای پرتوس
۱۷۰	روش اجرا
۱۷۳	مقیاس‌های توانش‌های کودکان مک کارتی
۱۷۵	آزمون تکمیل تصاویر هبلی
۱۷۶	نمره‌گذاری
۱۷۹	آزمون هوش سانتوجی
۱۷۹	تفصیح دستورالعمل
۱۷۹	کاربرد آزمون
۱۸۰	نمره‌گذاری
۱۸۰	شکل ۱، یک نمره
۱۸۰	شکل ۲، دو نمره

این واقعیت که افراد از نظر استعداد، شخصیت و رفتار تفاوت دارند و اینکه این تفاوت ها را می توان مورد سنجش قرار داد، احتمالاً از ابتدای تاریخ مکتوب زندگی انسان مورد توجه بوده است. افلاطون^۱ و ارسطو^۲ در آثار خود از تفاوت های فردی بین افراد و گروه ها سخن گفته اند. در امپراطوری چین قدیم در ۲۲۰۰ سال پیش از میلاد مسیح، کارکنان سازمان های کشوری هر سه سال یک بار به گونه ای از امتحانات شفاهی مورد آزمایش قرار می گرفتند که نتایج این امتحانات به عنوان ملاکی برای ارزشیابی عملکرد و ارتقای آنان مورد استفاده قرار می گرفت.

بی تردید همه کسانی که در مدارس ابتدایی، متوسطه و یا دانشگاه ها به تحصیل اشتغال داشته اند و یا در امتحانات استخدامی شرکت کرده اند تا اندازه ای با آزمون ها آشنایی دارند. دانش آموزان در نخستین ماه های ورود به دبستان با امتحان و آزمون روبرو می شوند. آزمون ها در تصمیم گیری فرد برای انتخاب رشته تحصیلی و شغلی و یا در تصمیم گیری کسانی که در تعیین امکانات تحصیلی و شغلی وی موثر هستند، مانند معلمان و کارفرمایان نقش اساسی دارند.

آزمون های روانشناختی برای ارزشیابی تفاوت های فردی در فرایند تصمیم گیری به کار می روند و تفاوت های افراد را از نظر هوش، استعدادها و خصایص شخصیتی اندازه گیری می کنند.

در کاربرد آزمون ها این فرضیه پذیرفته شده است که تفاوت عملکرد افراد در آزمون ها را می توان به تفاوت های واقعی آنان در استعدادها و خصایص شخصیتی شان نسبت داد.

1 Platon

2 Aristoteles

آزمون های هوش

آزمون ها به گونه گسترده ای در مدارس، مراکز درمانی، صنعت، ارتش و سازمان های دولتی به منظور مشاوره، شناخت مسائل روانی، انتخاب، راهنمایی و تعیین شغل^۱ به کار می روند. مرور تاریخچه آزمون های هوش و تلاش هایی که در این زمینه در چند دهه گذشته صورت گرفته بیانگر اهمیت و نقش این آزمون ها در نظام آموزشی و تشخیص و پیش بینی تفاوت های فردی است.

کارفرمایان، مربیان و درمانگران به طور دائم و برای هدف های مختلف، از آزمون های گروهی و فردی هوش استفاده می کنند. کارفرمایان، آزمون های هوشی را برای استخدام و ارتقا کارمندان به کار می برند. مدارس، برای شناسایی نیازهای دانش آموزان و اندازه گیری استعداد های آن ها از آزمون ها کمک می گیرند تا در نهایت بتوانند آن ها را برای رشته های مناسب راهنمایی کنند. درمانگران از آزمون های هوشی به دلایل مختلف کمک می گیرند، از جمله برای پی بردن به این که رفتار بیمار متناسب با سطح توانایی ذهنی آنها هست یا نه. با این همه چون هوش خیلی وسیع تر از آن است که آزمون ها اندازه می گیرند، نباید در تصمیم نتایج آزمون های هوشی افراط کرد.

روان شناسان و کسان دیگری که آزمون های هوشی را به کار می برند باید از محدودیت های نتایج آن ها آگاه باشند و از اطلاعات دیگر نیز کمک بگیرند. گاهی دیده شده که افراد تازه کار، قدرت پیش بینی خارق العاده ای برای این آزمون ها قائل هستند. نتایج آزمون های هوشی گاهی برای پیش بینی موفقیت در اکثر جنبه های رفتاری مورد استفاده قرار می گیرد اما تحقیقات نشان داده است که متغیرهای دیگری از جمله خلاقیت، سطح انگیزش و مهارت های حسی- حرکتی نیز می توانند شاخص های خوبی برای پیش بینی موفقیت در آینده باشند. اگر در پیش بینی موفقیت ها، فقط تکیه بر نتایج آزمون های هوشی باشد، در واقع ساده انگاری و محدود پنداشتن فرایند موفقیت است.